

ფასი 6 კაპ.

ფასი გაზეთისა : წლის დამლევაძღე 1 მ. 60 კ.,
სამის თვით — 80 კ., ცალკე ნომერი 6 კ.
სელის მაწურა შიადება რედაქციაში : **განოვის ქუ-**
ჩა, სახლი გურგენოვისა № 8 და წერა-კითხ-
ვის სსზგაგადების მდარხაში.

ე რ ვ ე ლ კ ვ ი რ ე უ ლ ი ს ა ხ ა ლ ხ მ ბ ა ზ ე თ ი

შ ი ნ ა ა რ ს ი

ერთობა. — გლეხის ნაამბობი, ლექსი. — საუბარი გლეხ-
თან. — ახალი ციხე, ლექსი. — გლეხების და მუშე-
ბის წერილები. — გლეხს, ლექსი. — ჩვენებური ამ-
ბები. — რუსეთი. — ვინ რითი ცხოვრობს.

რედაქციის კანტორა სთხოვს აგენტებს ანგარიშის გასწორება დააჩქარონ და ეცადნენ თვეში ორჯერ წარმოადგინონ გაყიდულ გაზეთის ფული.

„გლეხის“ რედაქცია ღია არის ყოველდღე კვირა-უქმე დღეების გარდა, დღის 9 საათიდან 1 საათამდის და ნაშუადღევის 4 — 6 საათ.

ე რ თ მ ბ ა

ჩვენ ვსთქვით, რომ მუშა ხალხის სიღარიბის და უბედურების მიზეზია დღევანდელი წარმოება. წარმოება ისეა მოწყობილი, რომ ვინც მუშაობს, მას ხელში არაფერი რჩება, ვინც არ მუშაობს, ის კი მდიდარია და ყოველ დღე უფრო და უფრო მდიდრდება. ეს რატომ ხდება? იმიტომ, რომ მუშას არა აქვს საწარმოვო იარაღი, მასალა, ფული, მიწა; მუშა იძულებულია სხვას დაეჭირავოს, დაეჭირავოს იმას, ვისაც აქვს ფული, იარაღი, ქარხანა, მიწა, და ვინც აკეთებინეს ორჯერ და სამჯერ იმაზე მეტს, რაც ქირას აძლევს.

დღეს მუშა ხალხი სხვისაგან, მდიდრებისაგანაა დაჭირავებული, სხვისი მონაა, სვისთვის მუშაობს, სხვას ამდიდრებს და ასუქებს, თვითონ კი ლუკმა პურს ძლივს-ღა შოულობს.

თუ გვინდა მოვსპოთ ეს მონობა და უსამართლობა, უნდა მოვსპოთ მუშის დაჭირავება; მუშის დაჭირავება მაშინ მოისპობა, როცა მიწა, იარაღები, მასალა, ქარხანა-ფაბრიკები არ იქნება კერძო საკუთრება; კერძო საკუთრება მოისპობა მაშინ, როცა მექარხნეებს და მეამაშულეებს ჩამოერთმევთ ქარხანა-ფაბრიკები და მიწები და, რაც ქვეყანაზე სიმდიდრეა, იქნება საზოგადო, და ამასთან ერთად დამყარდება საზოგადო წარმოება; დღეს რომ ყოველი მექარხნე თავისთვის ცალკე აწარმოებს თავის საქმეებს, მაშინ წარმოება იქნება მთელი ხალხის ხელში; მუშა ხალხი თვითონ და თავის არჩეული კაცების შემწყობით საერთოდ მოაწყობს წარმოებას, როგორი საქონელი რამდენი უნდა გაკეთდეს, როგორ უნდა დანაწილდეს, ვინ სად უნდა იმუშაოს, რა უნდა დაამზადოს და სხვა.

ასეთი წარმოება იქნება ერთობის წარმოება, სოციალისტური წარმოება. ამ ერთობის დროს ფაბრიკები, ქარხნები, მიწე-

ბი, მთები, მადნები, რკინის გზები, ხომალდები, შენობები იქნება მთელი ხალხის საერთო საკუთრება; მაშინ ვერავინ ვერ იტყვის, ეს ჩემია, ის შენია. ყველაფერი მთელ ხალხისთვის იქნება, ყველასთვის მოსახმარებლად, ყველას საკეთილდღეოდ და გასახარებლად.

მაშინ არ იქნება მდიდარი და ღარიბი, მშვიერი და მეტის მეტად გასუქებული, არ იქნება მჩაგვრელი და ჩაგრული, გაქცეული და გაყვლილი, ტიტველი და ფარჩებში გამოწყობილი, ერთი არ იცხოვრებს სასახლეში და მეორე ქოხში, ერთი არ იმუშავებს დღეში 16 საათს და მეორე უსაქმოდ არ იქნება, არ იქნება ბატონი და ყმა, არ იქნება ბატონი და მოსამსახურე. მაშინ ყველამ უნდა იზრომოს, ყველამ ერთნაირად უნდა მიიღოს მონაწილეობა საერთო წარმოებაში და ყველას საყოფნი ექნება საჭმელი, სასმელიც, ტანისამოსიც, ბინაც და სხვა ყველაფერი, რაც კი დასჭირდება ადამიანს.

მუშაობა იქნება სავალდებულო, ყველამ უნდა იმუშაოს, მაგრამ საკმარისი იქნება, რომ ადამიანმა დღეში 4—5 საათი იმუშაოს მხოლოდ. არ იმუშავებენ ბავშვები, ახალგაზრდები და მოხუცები. მუშაობა ისე იქნება მოწყობილი ქალაქშიაც და სოფელშიც, რომ ყველასათვის სასიამოვნო იქნება. ყველას ბევრი დრო დარჩება მოსასვენებლად, გასართობად, გასაღი-თარებლად. საკმარისი იქნება, ყველა ადამიანმა თავისი სიცოცხლეში ათი-თორმეტი წელიწადი იმუშაოს საზოგადო წარმოებაში, მერე კი შეუძლია როგორც უნდა, ისე მოიხმაროს თავისი დრო.

დღესაც ქვეყანაზე იმდენი სიმდიდრეა, რომ დავანაწილოთ, ყველას ეყოფოდა, მაგრამ ერთობის დროს კიდევ უფრო გაიზრდება სიმდიდრე. მუშაობა უკეთესად მოეწყობა, ადამიანი უფრო ხალისიანად იმუშავებს, მეტს გააკეთებს, ქვეყანაზე მეტი იქნება ყოველნაირი სიმდიდრე და ამ სიმდიდრით დასტკბება ყველა. დღეს ყველანი არ მუშაობენ, მცხოვრებთა ერთი მესამედი არაფერს აკეთებს, სხვის ნაოფ-

ლარით ცხოვრობს; არ მუშაობენ სალ-დათები, არაფერს აკეთებენ ვაჭრები, ტყვი-ლად ცდებიან ხშირად მუშებიც და გლეხებიც, რომელთაც ყოველთვის არა აქვთ სამუშაო. როდესაც ერთობა იქნება, მაშინ, რასაკვირველია, ყველა იმუშავებს და ყველაფერი ბევრი გაკეთდება.

სწავლა-განათლება იქნება სავალდებუ-ლო, ყველა ისწავლის, ყველა ნასწავლი და განათლებული იქნება; შრომა გაადვილ-დება, ადამიანი ნაკლებს დროს მოანდო-მებს შრომას, ის მეტს მოიცლის გონების სავარჯიშოდ, ჭკუის გასავითარებლად, მეტს დროს შესწირავს მეცნიერებას და სხვა და სხვა გამოგონებას, გამოიგონებს ახალ-ახალ მანქანებს, ამის შემწევობით კი შრომა კიდევ უფრო გაადვილება, ადამი-ანი კიდევ უფრო მეტს გააკეთებს, მეტი სიმდიდრე იქნება ქვეყნად, მეტი ბედნი-ერება დამყარდება.

მოიხსობა კერძო საკუთრება, მოიხსო-ბა ადამიანის დაქირავება, დამყარდება თანა-სწორობა და ერთობა, დამყარდება საზო-გადო სიმდიდრე და საზოგადო მუშაობა. მთელი ხალხი დაებატრონება ყველა სიმდი-დრეს, თვითონ მოაწყობს მუშაობას და ყვე-ლა მიიღებს, რაც კი დასჭირდება და რამდენ-იც დასჭირდება. მაშინ მოიხსობა მტრობა, სიძულვილი, ქიშპობა, ძარცვა-გლეჯა, ავა-ზაკობა, გარყენილობა. ერთი არ დაუწყებს მეორეს მტრობას და ქიშპობას, რად-გან ერთი ინტერესი ექნებათ, ერთად იმუ-შავებენ და ძმურად განაწილებენ ყველა-ფერს. ერთი არ გაძარცვავს მეორეს, რად-გან ყველაფერი საერთო იქნება და ყვე-ლას შეუძლია იშოვოს, რასაც კი მოი-სურვებს. დღეს ადამიანი ვაჭირვებისა და შიმშილის გამო ათასნაირ უსინდისო-ბას და გარყენილობას სჩადის, თავისთავს ყიდის, ერთი მეორეს ატყვილებს, ძმა ძმას არ ინდობს, შვილი მამას, ქალი ქუჩაში გადის და თავის სილამაზის მუშტარს დაე-ძებს. ეს აღარ იქნება, რაკი მოიხსობა გა-ჭირვება და შიმშილი. ადამიანი ადამიანს არ მოატყვილებს, ან რატომაც უნდა მო-ატყვილოს, რა ექნებათ ერთობის დროს

გასაყოფი და ერთმანეთის წასართმევი? ყველა ერთი მეორეს ნდობით და სიყვარულით მოეპყრობა, ერთმანეთს არ მოატყვილებენ, არაჲინ არ უღალატებს თავის სინდისს. ავაზაკობა და გარყვნილობა მოისპობა, რადგან მოისპობა ამის მიზეზი სილატაკე და შიმშილი.

მოისპობა ვაჭრობა და ათასნაირი სისაძაგლე, რომელიც თან ახლავს ვაჭრობას. ყიდვა-გაყიდვა არ იქნება საჭირო მაშინ, როდესაც წარმოება იქნება საზოგადო, საზოგადო იქნება საკუთრება და მუშაობა: ყველა იმუშავებს და მიიღებს, რაც კი დასჭირდება.

ეს იქნება ერთობა, სოციალიზმი. მაშინ დამყარდება დედამიწაზე ნამდვილი თანასწორობა, სიყვარული, ძმობა. ყველა იქნება კმაყოფილი, არაჲინ არ დაიჩაგრება. მაშინ ადამიანი ერთიან გამოიცვლება: აღმდგება სულით, მისი გონება უფრო განვითარდება, მისი სინდისი უფრო გაკეთილშობილდება, ადამიანი იქნება უფრო მაღალი ჭკუის, ზნეობისა და ხასიათის პატრონი. მაშინ ადამიანი იქნება ნამდვილი ადამიანი და ეცდება, ისე მოაწყოს ცხოვრება, რომ ეს ქვეყანა დაემსგავსოს სამოთხეს.

აი, ეს ერთობა არ უნდა დავივიწყოთ არასოდეს, ახანაგო გლეხებო! ამ ერთობისაკენ უნდა მივისწრაფოდეთ, ეს უნდა იყოს ჩვენი საგანი. ვიბრძოლოთ მიწისა და თავისუფლებისათვის! თუ მიწა და თავისუფლება არ მოვიპოვეთ, ისე სულსაც ვერ მოვითქვამთ, ისე წელში ვერ გავიმართებით მაგრამ მარტო მიწის და თავისუფლების მოპოვებით ვერ დავიმკვიდრებთ ბედნიერებას, თავს ვერ დავაღწევთ ყველა გაჭირვებას: საჭიროა სრული ერთობა, საჭიროა სოციალიზმი. დღეს ვიბრძოლოთ მიწისა და თავისუფლებისათვის, მოვიპოვოთ მიწა და თავისუფლება, რომ ამით ფეხი მოვიმაროთ, გავღონიერდეთ, წელში გავიმართოთ, მაგრამ მიწას და თავისუფლებას რომ მოვიპოვებთ, განვაგრძოთ ბრძოლა, მედგარი ბრძოლა სრული ერთობისა და თანასწორობისათვის, სოციალიზმისათვის.

დიდი შეღავათი, დიდი გამარჯვება დიდი მოგება იქნება ჩვენთვის მიწა და თავისუფლება, მაგრამ არ უნდა გავჩერდეთ, არ უნდა დავეკმაყოფილდეთ, როდესაც მიწა და თავისუფლება იქნება მუშა ხალხის ხელში, და გავსწიოთ წინ სოციალიზმისაკენ, რომელიც მოგვანიჭებს ბედნიერებას!

გ ლ ე ხ ი ს ნ ა ა მ ბ ო ბ ი

გლეხი ვარ, მიწის მშრომელი, დღე და ღამ ოფლის მღვრელია, შავ ხნულათ გადავატყვი უღრანი ტყე და ველოა. გუთნის, სახნის და საკვეთით, მარჯვეთ გამქონდა კვალია, ჩემს მობიბინე ჯეჯილზე მტერსა რჩებოდა თვალია. მეც მიხაროდა, ვსტკებოდი შრომის ნაყოფის ნახვაზე. ნამგალს ვლესავდი ღიმილით, მომემკა თავის ვადაზე, რომ არ წაელო ყვავ ყორანს ის ჩემი ჭირნახულია; ჩემსა სიხარულს და შრომას არ ჰქონდა დასასრულია; ძირები დავდგი დიდრონი ცოლ-შვილის გასახარია, კალოს ვლეწავდი კევრითა, შიგ მება შვინდა ხარია; ვლეწავდი, ვანიავებდი, თანაც ეხარობდი ზეავზედა. ფეიქრობდი: ზამთრათ მეყოფა, რაც გინდა ვქამოთ ძალზედა. მთლათ გამიცრუვდა იმედი — გაოხრდეს ჩემი ბედი — მღვდელმა მომთხოვა საკურთხი, ბატონმა — მეოთხედია. ორთავეს ძალა ვუჩვენე, არ მივეც არაფერია, ეგზეკუტია მომგვარეს, ზურგზე მაღინეს მტვერია. ამიწიოკეს ცოლ-შვილი, წამართვეს ნაოფლარია, შავმა და ბნელმა ძალეებმა

დღე დამაყენეს მწარეა.
 მხეცურად შემომესივნენ,
 ამიკლეს სახლი, კარია,
 რაც კი გამაჩნდა, წამართვეს,
 თავს დამცეს რისხვის ზარია.
 ცოლს ამიხადეს ნამუსი,
 იმხვერპლეს ჩემი ქალია.
 დამლუპეს, გამათახსირეს,
 ცეცხლზედ დამიხსეს წყალია.
 ვერ ავიტანე შერცხვენა,
 ხელთ ვიგდე ჩემი ცულია,
 გამხეცებულსა მტარვალსა
 მწრაფლ ამოვართვი სულია.
 თავი ვანებე სახლ-კარსა,
 ვით მხეცი გაველ ველათა,
 ერთგული მიწის მშრომელი
 გარღვიქეც კაცის მკვლელათა.
 ეხლა დავდივარ ქალებში,
 ვავყურებ კლდისა პირებსა,
 ვიცი, აქ დავლევ სიცოცხლეს,
 ველარა ვნახავ შვილებსა.
 ჩემი სახლია ხშირი ტყე,
 სათესი — დიდი ველია.
 ღმერთო, დაამხე ამ ქვეყნათ
 ყველა ბატონი, მღვდელია:
 მათ მომაშორეს ცოლ-შვილსა,
 გამხადეს ველათ მსვლელია!
 ნუთუ წაწყდების, უფალო,
 სიმართლით კაცის მკვლელია?... —

გ. შინატყეველი.

საუზარი გლეხებთან

შეერთდით!

წინა წერილში გაითხარათ, რომ ზოგიერთა
 ქვეყნის გლეხებმა მშვენიერად მოაწიეს შეთქმა
 საქმე. თქვენც შეგიძლიათ თქვენი ცხოვრების
 გაუმჯობესება, ამისთვის სსჭირდა, რომ თქვენც
 იმავე გზას დადგეთ, რა გზითაც მადწიეს თა-
 ვანთ მიზანს თქვენმა ამხანაგებმა. ისინიც წი-
 ნად თქვენსავით ღარიბ-ღატაკები იყვნენ, რად-
 ვან იმათმაც ისეთი ქიშხობა და ერთმანეთის
 ჯიბრა იყო, როგორც თქვენშია ესდამ, მაგრამ
 მათმა გაბგეს თავიანთი შეცდომამ, გაიგეს, რომ
 ქიშხობა გლეხების ღუზავს, გაიგეს, რომ ძალა

ერთობაშია და შეერთდნენ, შეკავშირდნენ და და-
 ღიანაც მოაგეს: ისინი ძალე მოღონიერდნენ და
 რაც ხანა გადის, მათი ცხოვრებაც თანდათან უმ-
 ჯობესდება.

მაჭბადეთ იმათ მაცალითს, გლეხებო! ნუ
 ჰკარგავთ ტყუილად დროს შემამუღეების ღანძღვა-
 გინებაში, გამოტყდით, რომ თქვენი უბედურობა
 ისევე თქვენი ბრალაა და თუ განდათ, რომ თქვენს
 უბედურებას ბოლო მოედოს, გახსნეთ თავი
 ერთმანეთის ჯიბრს, ქიშხობას და შეერთდით.

ქალაქის მშრამელი ხადსა დიდი ხანაა შეერთ-
 და, დაიარსეს კავშირები და ერთად შეუდგნენ ბა-
 ტონებთან ბრძოლას. ქალაქებში არსებობს კავში-
 რება რეინის გზებზე მოსამსახურეებისა, ამწყობე-
 ბისა, ფეიქრებისა, ხელზე მოსამსახურეებისა და
 სს. თქვენც ასე უნდა შეერთდეთ და ასეთი კავ-
 შირი დაარსოთ. ჯერ უნდა შეერთდეთ ერთი სო-
 ფლის გლეხები, მერე ეველანი ერთმანეთს
 შეუერთდებოთ და ისეთ ძალას მოიხვედით, რომ
 თქვენ ვეღარაფერი დაგიდგებოთ წინ.

ესდამ კი დაქსაქსულება და დაფანტულება სართ,
 ამიტომ თქვენ ერთი ნამტევი ძალაც არა გაქვთ
 და ერთმანეთის ქიშხობით თვითონვე ითხრათ
 სოფლავს. მაშინ კი, როცა ერთად დარაზმდებით,
 ერთმანეთს ხელს ჩეჭვიდებთ და ერთმანეთს ზურ-
 გს გაუმაგრებთ, შეერთებულის ძალით მოსო-
 სოვთ შემამუღეებსა და მთავრობას მიწას და თა-
 ვისუფლებას.

თათო სსზოგადობა თითონვე დაწყებს სელ-
 ფასს, სსმუშაო დღეს და შეიმუშავებს იმ ზარბ-
 ბებს, რა ზარბობითაც უნდა იმუშაოს ეველამ.
 როცა ეველას ერთი ზირი გექნებათ და ერთმა-
 ნეთს აღარ უღალატებთ და აღარ შეეჯობრებით,
 შემამუღეებაც ძალაუნებურად დაგიომბენ და იმ
 ზარბობით მოგცემენ მიწას, რა ზარბობასაც თქვენ
 დაუდებთ. როცა ამ საქმეს შესრულებთ, როცა
 ეველანი ძმებსავით ერთმანეთს შეიფავრებთ, დაეხ-
 მარებით და უშუკლით, მაშინ თქვენ აღვიღად
 დააკლებინებთ სსჯარა ფასს. ამის შემდეგ თან-
 დათან ცხოვრება გავიადვილდებათ, უკეთეს სსხ-
 ლებს აიშენებთ, უკეთესი სსჭმელი გექნებათ,
 უკეთესად ჩაიცვამთ და სსჭირბ დრო და შეძლე-
 ბა გექნებათ სწავლისთვის. მოვა დრო, როცა
 თქვენც ისე მოაწყობთ ცხოვრებას, როგორც
 თქვენმა უცხოელმა მეგობრებმა მოაწყვეს, მოვა ის
 დროც, როცა თქვენ და თქვენი ამხანაგი მუშები

სამუდამით მოიშორებთ კისრიდან მონობის უღელს და მთავრებით სრულ თავისუფლებას.

მაშ საქმეს შეუდექით!

ნუ ჰქარგავთ დროს! დროა ხელი გაანძრეთ და ბორკალები მოიშორეთ. თქვენ მარტო თქვენი თავისთვის კი არ უნდა იზრუნოთ, არამედ თქვენი შვილებიც უნდა გასწავლოთ. იცოდეთ, რომ ისინი დაგვეყოფიან და შეაგებებენ თქვენს სსოვნას, თუ გზა არ გაუკაფეთ და არ გამოიყვანეთ ამ დაწვეული ცხოვრებიდან, რომელშიც თვე-წებოვით ფართსაღობით თქვენ და თქვენი მძინებები.

მაშ ჩქარა შეუდექით საქმეს! ცხოვრების განსუფთავებელი აარადი ხელში გიჭირავთ. ამ არადს სხელად კავშირი ჰქვია.

შეერთდით, დაარსეთ თქვენი საყოველთაო კავშირი და ნსხვით, რომ თქვენი ცხოვრება მშინვე უკეთეს კალანტოში ჩადგება და ესტანდელი სიღატაკეც თანდათან დაგვაწივდება.

მაგრამ თუ წინანდებურად ერთმანეთს კრაქში ჩაუდექით, ქიშხობა დაუწყეთ და უფრო უარესად გაღატაკდით, მაშინ ტყუილად ნუ ღანძლავთ შემამუღებებს და გამოტყდით, რომ ვეკლავთ თქვენი ბრალი და თქვენ უბედურებაში ასევე თქვენვე სართ დამნაშავე.

დად, თქვენვე აქნებით დამნაშავე, რადგან თქვენ რომ კავშირი შეგეგრავთ და ერთობა დაგეწესებინათ, თქვენი ცხოვრებაც გაუმჯობესდებოდა, თქვენ მთავრებით ძალას და მალე გამარჯვებდით, ამის მავრად კი ასევე ღანძრები, სტრადუგები და სწველები აქნებით.

როგორ უნდა მოაწყოთ კავშირები?

წელან გათხარათ, რომ თქვენც ასე უნდა მოაწყოთ თქვენი კავშირი, როგორც მანწიქეს კალანტოსებმა, დურგლებმა, მონამსახურებმა, რკინის გზის მუშებმა და სოფს შეგნებულმა მშრომელმა ხალხმა. იმათ ერთი ზირი შეჭერეს და ერთგულად აბრძვიან თავიანთ ცხოვრებისთვის და ბედნიერებისთვის. თქვენი კავშირი განიხიერაც კი აქნება და ვერავინ ხელს ვერ შეგობლიათ. თქვენ იმიტომ კი არ ერთდებით, რომ შემამუღებები გაღასწავთ ან დახლოთ; თქვენ იმიტომ ერთდებით, რომ უფრო ძვირით გააჭირდეთ თქვენი მარჯვენა და შემამუღებებს სიჯარო და სხვა-დასხვა ზირობები თქვენ სისწრაგებლად დათმობა-

ნათ. ეს არის თქვენი უფლება, ეს არის თქვენი მოვალეობა და არავის არ შეუძლიან ან სხვა შეგიშლონ, ან აგაგრძლონ.

თქვენ კავშირში უნდა შევიდნენ ყველა გლეხები. არაფერიც არ გამოვა ასეთ კავშირისაგან, რომელშიც შედიან მარტო ღვთის მორწმუნე გლეხები, ან მარტო ასეთი გლეხები, რომელნიც ესლავე თსოულბებენ რესპუბლიკას და სოციალიზმს. მე გათხარათ, თქვენ კავშირში ვეკლავნა უნდა შევიდნენ მეთქი. ეს იმიტომ, რომ ერთმანეთში ქიშხობის მოსახზობად და შემამუღებობის სანბრძოლვლად სჭირთა ყველა გლეხების შეერთება. იმიტომ თქვენ არავითარი ურადღება არ უნდა მიაქციათ თქვენი ამხანაგების მიმართულებას. ყველა გლეხი უნდა შევიდეს კავშირში, რადგან იმას და სხვა გლეხებსაც ერთი საქმე აქვთ: თქვენ ერთდებით გლეხების ცხოვრების გასუფთავებლად და თქვენთვის სულ ერთი უნდა იყოს, ვინ არის თქვენი მეორე ამხანაგი გლეხი, სოციალ-დემოკრატია, ფედერალისტია, ავტონომისტია, თუ სხვა ვინმე.

თქვენ ყველამ ბატონი უნდა სტოთ ერთმანეთის აზრებს და ერთმანეთის სიფარულთ და ძმურად ექცოდეთ. თუ ასეთ გზას დაადექით, ესლავე იცოდეთ, რომ გამარჯვება თქვენი აქნება.

ნუ გეშინიათ!

ვიცი, რა ზოგი თქვენგანი შკითხავს: შემამუღებმა რომ გაიგონ, რომ ჩვენ გლეხთა კავშირში ვართ ჩაწერილი და სამუშაო აღარ მოგვცენ, ან მიწები წაგვართვანო?

ასეთ კაცს ასე უნდასუბებთ: ამწებებს, მონამსახურებს და სხვა მუშებსაც ეშინოდათ და ამბობდნენ, ბატონი დაგვათხოვეს, მაგრამ ბატონებმა ვერავინც ვერ დაითხოვეს. მაშ რად მარტო თქვენ არ შეგობლიანთ კავშირის შეკვრა?

მართალი უნდა გათხარათ, რომ სოფლებში სშირად მოიხებთ ასეთი გულგული და ჭკვიანი შემამუღე, რომელიც ფოველთვის უშველის გლეხებს. იმან კარგათ იცის, რომ დათმობა სჯობას ამ დღეს, როცა დამუშეული და მოთმინებიდგან გამოსული გლეხები ართითებითა და ბარებით წავლენ შემამუღესთან სარმრათ. ასეთი შემამუღებები ფოველთვის გლეხების მხარეს დაიჭრენ. ესეც რომ არ იყოს, როგორ გაბედავენ შემამუღებები მიწების წართმევას? ერთს რომ წართვან, ვიდას უნდა მისცენ? თუ გლეხებს ერთი ზირი აქვთ, ვინ

აიღებს ასეთ შემთხვევას მაშინ? მაგრამ თუ მაინც და მაინც რომელიმე შემთხვევა წარმოიქმნება ვისმის მიწას, ასეთს გვქვს კავშირზე ხელი უნდა გავუძარტოს და დავხმარდეთ იმ დრომდის, სანამ ის სხვა სამუშაოს ამოიხრის.

ნუ ხართ უნდობლები!

აქნება ვინმე აკითხოს: ვინ იცის რაზე დაიხარჯება ჩვენი ფული! ვინ იცის, აქნება ჩვენი ფული გაფლანგონ და ცარიელზე დაგვტოვონ. ამასვე ასეთ ზნეურობა მოცემთ:

თქვენა ფული ამასვე დაიხარჯება, რაც საჭირო აქნება. ენ საქმე თქვენვე გაქნებათ მონდობილი და ფულსაც ისე დახარჯავთ, როგორც თქვენ გინდათ.

თითო სოფელია თითონ ირჩევს ფულის ამკრეფს და ფულის შენახვას ასეთ კაცებს მაინდობს, რომლებსაც ენდობს. ფულის შემნახველად უნდა აირჩიონ მდიდარი კაცი, მაგრამ ის თი კი, რომელიც თქვენი მეგობარია და თქვენ საქმის მხარეს უჭერს. ასევე ფრთხილად უნდა მოაქცეთ კომიტეტის არჩევანს დროს. კომიტეტის წევრებსაც უნდა აირჩიონ ჭკვიანი და ზაიტოსანი კაცი. მაგრამ მარტო არჩევით არ უნდა გათვადეს საქმე. კომიტეტს და ამის მუშაობას თქვენ თითონ უნდა დაეკონთ თვალყურა, რამდენიმე თვის შემდეგ აზარაში მოსთხოვათ და გააჩინათ, სახეირონი არიან ასეთი კაცები ამისთვის თუ უხეირონი. თუ კაცებია არიან, ისევე ამათ აირჩევთ, თუ უხეირონი—ამათ გამოსცვლიათ და სხვებს დანიშნავთ. ერთი სიტყვით, სუვევლად თქვენ ხელში აქნება და საქმეც ისე წავა, როგორც თქვენა სურვილია აქნება.

მაგრამ ვთქვით, რომ რომელიმე სოფელში საქმე ტუღათ წავიდა და კომიტეტის უფროსმა ფული გაფლანგა. მერე რა? განა ამისთვის უარა უნდა ვსთქვათ ერთობაზე და ჩვენ კავშირებს? მდიდრებს ბანკებს ხშირად ცარტყავენ ხელში ბანკების უფროსები, მაგრამ მდიდრები ბანკებს ხელს არ აიღებენ და უფრო ამრავლებენ კადრს.

ვთქვად რომელიმე წელიწადს სიტუაცია მოვიდა და ნათესები გაგიფრთხილათ. განა თქვენ მერე წელიწადს აღარ დასთესავთ ზურს ან ქერს? ვთქვით ფულის შემნახველმა ათასი მანეთი შეკლამა. ვთქვით თქვენ კავშირში ათასი კაცია. თითო კაცსე ერთი მანეთი მდის. ერთი მათხროთ, რა ძნელია ერთ-

თი მანეთის დაკარგვა ამ საქმისთვის რომელიმე თქვენ აკეთებთ?

„ბევრი დრო წავა“

ზოგიერთები ამას იტყვიან:

— სანამ კავშირი მოდონიერდება და სანამ შემთხვევებს დავათმობანებთ რასმეს, ბევრი დრო წავა.

ჩვენ ასეთ კაცს ვუზსუხებთ: ეს თვენი საქმეა. თუ თქვენ ესლავე არ შეიკებთ კავშირის სარგებლობა და ესლავე არ შეერთდით, ბევრი დრო წავა; სანამ შემთხვევებს დაათმობაით რასმეს. მაგრამ თუ ესლავე შეიკებით კავშირის სარგებლობა და ესლავე შეერთდით, მაშინ მალე გაკეთდება საქმე და მალე დაგიომობენ შემთხვევებიც.

ნუღარ იცდით. ვისაც ჭკუა უჭრის, ესლავე შეუდგეს საქმეს. თითო სოფელში ჯერ-ჯერობით რომ ხუთი ან ექვსი კაცი შეერთდეს, მერე სხვა სოფლებიც შეიერთონ და აირჩიონ ცენტრალური კომიტეტი, საქმე ისე მალე მოეწეობა, რომ რამდენიმე თვეში საქმე გაჩინებული აქნება. ამისთვის კადრს საჭიროა საქადგობა და აკოტაცია. ეველას, ვისაც ეს საქმე სწამს, მოვალეა თავის მეზობლებს და ნაცნობებს აქამდის ეჩიხინოს და არწმუნოს, სანამ დაეფლიებდეს და მიამხრობდეს.

მაგრამ ეველას ვაფთხილებთ, რომ დიაცები და სულმოკლენი საქმეს ნუ შეუდგებიან. ვინც მერე დღესევე უფრებს ჩამოყვრის და იმედი დაეკარგება, ის ამ საქმეში არ ავარგებს. ეველას უნდა ახსოვდეს, რომ ეველას საქმე დასწყისში ძნელია ხელში. საჭიროა მოთმინება და გონიერება. გვქვს ხობობას რომ დასთესავს შემოდგომაზე, მერე ვაფთხუდამდის იცდის ხელში, რადგან იცის, რომ ამასე შემოდგომასე განა არ ამოვა, ეველადურს დრო უნდა. ამიტომ არც თქვენ უნდა მოითხოვათ, რომ თქვენმა საქმემ მერე დღესევე ნაყოფი გამოადოს.

მტრებს გაუფრთხილდით!

თქვენში ბევრი მოაძებნება ასეთი კაცი, რომელიც თავის გაუზნებლობით, ან ზიზად სარგებლობისთვის და მოკებისთვის ხელს შეგიძლიან და კავშირის დაარსებას არ გარჩევენ. ისინი ან დაგაშინებენ, ან გატყვიან და დაგარწმუნებენ, რომ კავშირის შეკვრა გვსებებისთვის სასარგებლო არ არის. თუ ზიტარა რამე შეცდომას მოუ-

ვიდა კავშირს, ისინი მატარა საქმეს გაბერაკენ და სხვებისაც აიფლებენ. ამიტომ ესლავე გეუბნებოთ, გლეხებო: გაფრთხილდით, ან მოსტუეუდეთ, ან აჭეკეთ თქვენ მტრებს და ან დაუჭერით ამა და მანაკს, თორემ შენე თათხვე ინახებოთ. საკუთარი თავით იფიქრეთ, საკუთარ სინდისს უგდეთ უური და მოლოდ ჭკუას და გონებას გაჭეკეთ და მალე დაწმუნდებოთ, რომ თქვენი უბედურების მოსახზობად და სეირანს ცხვარების შესაქმნელად დასწირდა მოლოდ ერთი: ერთმანეთში ქიშხობის მოსახზობა და გლეხთა კავშირის დაანსება.

მაშ ნულან ჰკარგავთ დროს, შეიკრიბეთ, მოაღანახვეთ და გაბედულათ დაიწეეთ საქმე. ერთობა და კავშირი — აი, მოლოდ ეს დაგახსნათ უბედურებისგან და გაჭირვებისგან.

მეხი.

ახალი ციხე

(თარგმანი)

გამვლელი

ვხედავ, ძმობილო, შენ აქ რაღაცა დიდსა შენობას აშენებ სწრაფად. ნეტა რა არი? მაგის პატრონსა არ დაუჯდება, მგონი, იათად!

კალატოზი

შენ გამოიცან, სწორედ შეატყე: აქ სამუშაო ბევრი იქნება, ოხ, ბევრი ოფლი, ოფლი მუშისა აქ დაიდვრება, აქ შთაინთქმება! გაგეგონება, ჩვენ ღარიბს ხალხსა რომ აღარ უნდა სწვისი მონობა, გვეყო, რაც რომ ვიტანჯენითო და სხვას მიჰქონდა ჩვენი ქონება! ქალაქში მუშამ, სოფელში გლეხმა მხარი მხარს მისცა, შეებნენ მტერსა, ხედავს მთავრობა... მისი დამხობა მალე იქნება... ხვალვე ან დღესა! ჰო და ამიტომ იმანაც ერთი ეხლა გამოსცა რაღაც „უქაზი“, ამბობს: ვინც ჩემი ურჩი იქნება, დაატყდებაო მას ჩემი ბრახი! ა, ეს შენობაც სწორეთ მისია... იმისთვის არი გამოსადეგი. ეს ციხე არი, ციხეს ვაშენებ,

ბევრს ხალხს ჩამწყვედევს ტიალ-მუღღი! ეს სამარეა ცოცხლებისათვის, ამ კედლებს შიგნით ბევრი იკვნესებს. აბა მტარვალი, მითხარი ერთი, ჩვენთვის კარგს რასმე რათ დააწესებს! სჩანს, ყველა ციხე სავსეა ხალხით და დღეს მთავრობა ახალს აშენებს, თვით არქიელი დაესწრო, როცა მე შეუდექი ამის საძირკველს!. ილოცა, დიდხანს იდგა მუხლებზე, აკურთხა, როგორც წმინდა შენობა, ასეთი არი, ძმაო, იმათი სიყვარული და ქრისტიანობა! ღმერთმანი შემრცხვა, გულში ვიფიქრე: სად ღმერთი მეთქი და სად ჯალათი! ეხ, ვიცი, ძმაო, რასაც ვაშენებ, მაგრამ ვმუშაობ ძალათი! ცოლშვილი.. პური.. ხოლო რამდენ ქვას დავდებ კედელზე, გული მიკვდება. ნუ, ნუ დამძრახავ, მაშენებინებს ამ წყეულს ციხეს მე გაჭირვება!

გამვლელი

გულს ნუ გაიტეხ, ძმაო, ამითი, ჩვენს მწუხარებას ბოლო ეღება, მალე ამ ციხის დიდი კედელი მტარვლების კვნესით ახმაურდება! მალე ადგება მუშა თამამი, აკანკალდება იმის წინ მტერი, ციხე-კაზარმის და ბორკილების დარჩება მხოლოდ ერთი-ლა მტვერი! თავი ანებე მწუხარე ფიქრებს, ხალხი ადგება მალე მტერზედა და მაშინ სულ სხვა, სხვა სამუშაო გექნება, ძმაო, ბრძოლის ველზედა!

კალატოზი

შენ მართალს ამბობ, მოთმინებისა ფიალა უკვე გადმოიცალა. მეც იმ წუთს ვუცდი, როდის გაშლის ერთებს შეუღრეკელი ხალხისა ძალა! დეე აქუხდეს... ჩვენ ერთათ წაველთ, ყველანი ერთათ გამოვიღებთ ხელს, და იქ ბრძოლაში, მტერთა ბრძოლაში ჩვენ გავამეფებთ წმინდა სიმართლეს!

ი. უფლიშვილი

გლახების და მუშების წერილები

I.

ძმაო პეტრე, შენ მწერ, რომ ამდენი ხნის შეწუხების შემდეგ გლახებმა ხმა ამოვიღეთ და ეს ხმა მალე საქმედ გადაიქცევაო. კი, ძმაო, ეს ასე იქნება უსათუოდ. ხალხმა შეიგნო თავისი დაზარალებული მდგომარეობა და იცნო თავისი სისხლის მწოველები. ეხლა მას ვერაფერი ბნელი ძალები ვეღარ შეიკავებენ და ჩვენ უსათუოდ გავიმარჯვებთ. ჩვენებურ ხუცესზე, მდიდრებზე და მემამულეებზე სწორედ ნამდვილს ლაპარაკობ. ეს ვაჟბატონები როცა ხედავენ, რომ ჩვენ ერთად ვიბრძვიან და შეერთებულის ძალით გვინდა მოვსპოთ საზიზღარი წესწყობილება, მაშინ ისინი ჩვენ გვეკედლებიან და გვეუბნებიან, ჩვენც თავისუფლების მომხრეები ვართო. მაგრამ როგორც დაინახავენ, რომ ჩვენი მოძრაობა ცოტათი შეფერხდა თოფებითა და ზარბაზნებით, ის ვაჟბატონები მაშინ მთავრობას ეკედლებიან, ჩვენ კი მარტო ვეტოვებენ. მოლაღატობაზე და ჯაშუშობაზე უსაზიზღრესი რაღაა ქვეყანაზე! კაცო, განა ტყვილა ჯდომით ვასუქებული კაცი მიემხრობა გლახების ერთობას? არა და არა. მე რამდენჯერ მინახავს, რომ, როცა საწყალ გლახს ვინმე მოუკვდებოდა, რაც უნდა ღარიბი იყოს, მღვდელი მაინც არ შეიბრალებს, სულს ამოართმევს და მაინც წააგლეჯს ფულს მკედრის გასაძღოლს, საწირავს და რაღაც სხვა თვალთ-მაქცობისათვის. არა, ჩემო პეტრე, ხალხის ყვლიფას და მუქთახრობას ნაჩვევი კაცი გლახის მომხრე არ არის და ნურც ენდობით ამისთანა ხალხს.

მდიდრები? თავი დამანებე, თუ ძმა ხარ! მდიდარი კაცი ამოუღებია მხარეში ბრძოლის დროს გლახს?—გლახს უადგილოს, უსახლკაროს, ყველასაგან მოტყუებულს და გაქურდულს? მდიდრებსაც უნდათ თავისუფლება, მაგრამ ისინი სხვანაირ თავისუფლებაზე გაიმღერებენ, იმ თავისუფლებაზე, რომელიც მათ კიდევ უფრო გაამდიდრებს და მათ ცხოვრებას კიდევ უფრო მეტ სიამოვნებას მიჰვცობს. აი, არ ენდობთ იმათ.

ჩვენთან, ძმაო სხვა წოდების ხალხი საერთოს არაფერს იქონიებს, გარდა იმისა, რომ ჩვენ ეხლანდელზე უარესად დაგვიმონაგონ.

არა, ძმაო, მე მათი არა მწამს რა. ჩვენს ხევნი საკუთარი ძალ-ღონე მხოლოდ გაგვამარჯვებებს. სხვისი იმედი არ იქონიო.

შენი მოძმე საყანჩიელი

II. ვინ არის გლახი?

გლახი არის ის ადამიანი, რომელიც კათუნებთან და დამპყრობის მუშაობის, წყალობაზე ფეხს იდგამს და თავის სისხლითა და თვლით მწყავს მიწას. მისთვის არ არის არც მისეულება, სიგრილე და არც სხვა რამე სიამოვნება. კათუნებს თუ არა, უნდა ადგეს, წყალზე შემოიკრას ცოცხალი მკვდი და წავიდეს სამუშაოდ. სიცხე იქნება თუ სიცივე — სულ ერთია — მაინც უნდა იმუშაოს და დამპყრობის. მაგრამ რას ღებულობს ის სამსახურის? ან ასეთი შრომის ჯიდადით დღევანდელ ღუბინა ცხოვრებისაგან მინაჭებული აქვს მხოლოდ შიმშილი, სიტიტველე, ტანჯვა-წამება და სხვა არაფერი.

ასეთ მდგომარეობაშია ჩვენი ქალაქის მუშები — ზრდაეჭვარები (ბოგანები). ვინ არის ზრდაეჭვარები? აივკე გლახები. ეს მუშები გლახებისგან განიხილებიან მხოლოდ იმითა, რომ არ ცხოვრობენ სოფელში და ესეც იმიტომ, რომ ცხოვრების უკუღმართობის გამო არა აქვთ სოფელში მიწა, რომ დაიმუშაონ და თავი გამოიკვებონ. ან სწორედ ამიტომ ასეთი გლახი ამბობს: ცხოვრებას ესე უკუღმართათ არის მოწყობილი, წავალ ქალაქში, იქნება სამუშაო ვამოგო სდამე და სიკვდილს თავი დავასწავო. მართლაც მაღის ქალაქში და გადას ბაზარზე გასაქირავებლათ. ამ დროს მაღის მექარსნი ან სხვა ვინმე კანაიტლისტი, შეკვალვებს მუშას, საკუთარ ჯან-ღონეში გაურავდება და წაიფანს. დაეუბნებს სამუშაოთ სდდაც ნესტის სდდაფში, ამუშავებს თორმეტ-თოთხმეტ სჯათს და შრომის ფასად აძლევს მხოლოდ იმდენს, რომ შიმშილით არ მოკვდეს. დანარჩენს იმის შრომის ნყოფის კი თვითონ ისაკუთრებს. ჩვენ ესლანათლათ ვსედავთ, რომ გლახები და მუშები ერთი და იგივე ეოფილან.

ესლანათლათ სეკვადგან დავიწყოთ და უფრო ნათლათ გავარკვიოთ გლახების და მუშების მდგომარეობა. მთელ დედამიწის ზურგზე საზოგადოება განაყოფებს ორ კლასათ, ორ ბანაკათ: ერთ ნაწილს შეადგენს ბურჟუაზია, მეორეს კი მშრომელი ხალხი. ზირველი ნაწილს შეადგენს მძარცველები, მეორეს კი — გაცარცველები, ზირველს შეადგენს

მხაგვრელები, მეორეს კი — დახაგვრელები და დამონებულები, ზირველს შეადგენენ შევლეთელები, მეორეს კი — გაველეთელები. შევლეთელები გაცილებით ნაკლები არიან გაველეთელებზე, მაგრამ წეს-წყობილების უკუდამართობის გამო უმრავლესობა დამონებულა უმცირესობისაგან. სწორეთ ამიტომ საზოგადოება გაუფიქროსა ორ მობარდაზირე ბანაკად.

უკუდამართმა ცხოვრებამ ამ მშრომელებსა და მშობრებს არგუნა მუდამ მუშაობა, სისხლის და ოფლის ღვრა და მუდამ შიმშილი. თავიანთ სიცოცხლეში ესენი ბედნიერათ ვერც ერთ წუთს ვერ ატარებენ. ავადმყოფობა მათი მუდმივი სტუმარია. ესენი არიან სულ მუდამ მშვიდნი, სულ მუდამ შიშველ-ტიტველნი და მწყურვალნი. ამით თავზე დახაგვრდობენ უკვლავ ჯურის სულთა მსუთავები: მემამულეები, მექარხნეები, ვაჭრები, მღვდლები, ხარბები, და მთავრობა — მინისტრები, გენერალ-გუბერნატორნი, გუბერნატორები, მხარის უფროსები, ბოქაულები, კასაკები, სტრანუიკები და ავასაკი სულიგანებიც კი.

ბურჟუაზიას შეადგენენ მეფობრიკეები, ვაჭრები, სასულიერო წოდება, ხარბები, ჩინოვიკეები და სხვა ათასა ჯურის მუქთახორა. აი ეს ვაჭობტონები შრომის მაგივრათ მუდამ განცხრომაში, ფუფუნებაში და ათასხაირ კარუნილებაში ატარებენ დროს. გლეხები და მუშები შრომით ისიცხობიან და მშობრები არიან. ეს ვაჭობტონები კი მხარეთიძობზე წამოწდილან, ხელეებსაც არ ანძრევენ, მაგრამ ოქრო-ვერცხლით მართულ სასახლეებში სცხვრობენ. თუ სადმე სამართალია, ამხარათ ის უნდა ცხოვრობდეს, ვინც შრომობს, ვინც ოფლის ღვრის. ვინც არაფერს არ აკეთებს, იმის არც არაფერი უნდა ეკუთვნოდეს. ამის მართხვის სამართალი. ვინც დღე და ღამეს ასწორებს და მუშაობაში სულს ართმევს, სწორეთ ის არის ჩავარდნილი ჭირსა და მწყურვარებაში, სწორედ ასეთ საღხს უუფავს სხვადასხვა ავადმყოფობა. ისინი კი, ვინც არას აკეთებენ, ამითთვის არც ჭირია და არც მწყურვარება. ზოგი ატყვას, რა უუფოთ, ასეთად ღვთის სამართალით, მეგრამ აბა ერთი ვნახოთ, სად არის აქ ან დმერთის ან ადამიანის სამართალი. გლეხი კაცის შვილი დედამისას ასცილდებოთ თუ არა, უნდა შეეძას რეინის უდელში. მასთვის არ არის არც ძალი, არც მონვერება, არც სასწავლებელი და არც სხვა რამე. ხელში სახრე უნდა

აიღო და უნდა უმწყემსო ან ბატონს, ან ცხვარს და ან ხარ კამხს. ოჯახში სახრენი მწყურვარებას, მაგრამ იმის მამა ვერ ასდას უკვლავთერს. ამის გარდა, ბევრი გადასახადი აქვს შესატანი ხაზინაში და შემოსავალი კი არაფერი აქვს. რა ქნას სწავლამ! თავისი შვილი უნდა მოაშროოს სავარელ სამშობლოს. მიჰყავს სადღაც ქალაქში, რომ ორიოდ გროში აშოვინოს. მიიყვანს ვინმე მექარხნესთან, და გაურიგდებო დღეში აბახათ, ან ექვს შაურათ. ახალგაზდა მუშავ, შენ აქ დასუთულ ჭიარში და ნესტიან შენობაში გამოშავებენ ათ-თორმეტ საათს. ერთხელაც იქნება და „ხაზეინი“ ქარხნიდან გაგზადებს, რადგან არ მოეწონა შენი მუშაობა, ან შენ თვითონვე არ მოსწონხარ. ესლად იძულებული ხარ წახვიდე სხვა მექარხნესთან, ან სოფელში. მაღისარ სხვა მექარხნესთან და ეუბნები, სამუშაო მომეცით. ის განასუხებს, მე მუშები ბევრი მყავს და ესენიც უნდა დავითხოვოვო. ის განასუხებს, თუ დადგები ბავშვის ფასათ — იყავი, რადგანაც ბავშვსაც შეუძლიან ჩემ მამანებზე მუშაობა. მიდიხარ კიდევ სხვასთან და სთხოვალვას, მაგრამ იქაც ეუბნებიან, სახეარო რომ იყო, შენი „ხაზეინი“ არ დავითხოვდარ. ესლად იძულებული ხარ ორში ერთი აირჩიო: ბავშვის ფასად მუშაობა, ან სოფელში წახვიდა. ვთქვათ, წახვიდა სოფელში. საკუთარი მაწა არა გაქვს, მიხვალ მემამულესთან და ეტყვი: ბატონო, მიქენი სიკეთე, მომეცა მაწაო. ის გუუბნებს: კარგი, მაწას მოგცემ, მაგრამ, ნახეარო მოელი მოსავლისა მე უნდა მომცეო. რას ახამ! მეტი გზა არა გაქვს და შენც ეთანხმები. გავიდა რამდენიმე ხანი. ამასობაში შენც მოგებობრდება შენი ნამუშევარის სხვისთვის ზიდვა და ეტყვი: ბატონო, მაწა უფრო შელავათაინი ზირობით მომეცით. მაშინ მემამულე მისწერავს ბოქაულს: ესა და ეს კაცო „ბურტოვნიკია“-ო. ბოქაული გამოგზავნის სულთა მსუთავებს და გაერევენ თავს შორს, სადღაც ციო ქვევანში, ან ნესტიან ციხეში ამოკაღბობენ. ასეთია შენი ცხოვრება, დახაგვრული ხალხო.

ი. პ.

გ ლ ე ხ ს

როდესაც წამოიქმნება ქალიქად, მთოდ და ბარადა; ცას გაღვევრება ღრუბელი,

მოსქდება სისხლი ღვარადა, —
მზათ იყავ, გლახო, იმ დღისთვის,
შორს სტყორცნე სევდა გულისა, —
დაჰკა მტერს, დაჰკა, რომ ნახო
შენც სხივი გაზაფხულისა!

იცოდე, შენ ხარ დიდება
ამ უკუღმართი სოფლისა,
შენა და მუშა ქალაქის, —
შენთანვე მღვრელი ოფლისა!
უთქვენოთ მთელი ქვეყანა
შიმშილით ამოწყდებოდა;
ვერც ერთი მუქთა-მჭამელი
ასე ვერ გასუქდებოდა!

მიტხარი, შენ ვინ გიბრალებს,
რომ შენ სხვა გებრალებოდეს?
მუქთად წყალს არვინ მოგაწვდის,
წყურვილით სულიც გხდებოდეს.
სუყველა შენით სულს ითქვამს,
მდიდარნი შენით ძლებიან;
ლუქმას შენ აწვდი იმ სვავეს
და მაინც გემდურებიან!..

არა, როს წამოიქუხებს
ქალაქად, მთად და ბარადა;
ცას გადაეკვრის ღრუბელი,
მოსქდება სისხლი ღვარადა, —
მზათ იყავ, გლახო, იმ დღისთვის,
შორს სტყორცნე სევდა გულისა, —
დაჰკა მტერს, დაჰკა, რომ ნახო
შენც სხივი გაზაფხულისა!

ბ. ასთასიძელი.

ჩვენებური ამბები

ზემო-ქართლი

უპირველესი მიზეზი, რომელმაც შეარყია და ჩააბა აქაური გლეხი განმათავისუფლებელ მოძრაობის ფერხულში, არის მიწის სიმცირე. მიწაზე ფიქრობს იგი მუშაობის დროს, მიწა უდგას თვალწინ მოსვენებისას და მიწა აქვს წარმოდგენილი თავის მომავლის საგნად იმ დღიდან, რაც განმათავისუფლებელი მოძრაობა დაიწყო. გლეხმა ცხადად დაინახა, რომ

მას უფლება აქვს ჰქონდეს საკმაო მიწა, ხოლო როგორ და რა გზით ჩაიგდოს იგი მისთვის გამოურკვეველია. დღემდე ბევრი დარწმუნებული იყო, რომ მთავრობა მემამულეებისაგან მიწებს გამოიყიდიდა და გლეხებს დაურიგებდა, მაგრამ დღეს ეს არავის არ სჯერა.

ქახეთი

„მიწა მიწის მუშასაო“, — გაიძახიან ყველგან და ქახეთიც ბანს აძლევს ამ ღვთიურ სიტყვებს. პირველად, როცა გლეხთა მოძრაობა დაიწყო ქახეთში, გლეხები გაიძახოდნენ, ყველანი ერთხანად, თანასწორი დედის შობილა დავადებულვართ, ამოდენა დედულ-მამული: სახნავი მიწები, ტყეები და ზვრები თან არავის დაჰყოლია და ეს ღვთის გაჩენილი სიმდიდრე გვეკუთვნის ღვთის შვილებს და არა რომელიმე კერძო პირებსაო. როგორც ჰაერი და წყალი არ გაიყიდება, ისე კიდევ დედამიწა. მინდვრები არავის შეუქმნია და ტყეები არ აუშენებია, რომ იძახიან, ეს ჩვენი საკუთრება არისო და მთავრობაც კვერს უკრავს.

ვინც რა უნდა თქვას, როგორც უნდათ იფიქრონ, მაგრამ ის დრო წავიდა, როცა დიდი ბატონების და პატარა ტყის მცველების ნებადურთველად ტყეში ვერავინ შესულიყო, ერთი კონა ფიჩხისთვის პურის გამოსაცხობად. წარსულ ზაფხულს თავისუფლად შევიდა ხალხი ტყეში და იმდენი გამოიტანეს, რამდენიც უნდოდათ.

მართალია, ჩვენ სიმართლეს ვემსახურებით, არავის მხარე არ უნდა დავიჭიროთ, მაგრამ ჩვენც მოგვივა შეცდომა და უნდა გამოვეტყდეთ, რომ ბევრმა ჩვენგანმა გადააქარბა ტყის მოჭრაში. იმედია, მერე აღარ განმეორდება ეს შეცდომა.

წავიდა ის დრო, როცა მიწის დამუშავებაში მიწის პატრონ მებატონეს მოსავლის ნაოთხალი მოჰქონდა და ამას გარდა ქრთამსაც თხოულობდა. შარშან ხომ ბევრმა ვერ მიიღო ნაოთხალი და მგონი წელსაც ასე იქნება. გლეხებმა გადასწყვიტეს მიწის ქირად მეთედის მიცემა. ჯერ არ ვიცით მემამულენი რას ფიქრობენ, შარშანდელივით ყაზახ-რუსებს მიუსვებენ და ეკზეკუციას ჩაუყენებენ, თუ მოერიდებიან ასეთ საქმეს, რადგან შარშან ყველამ კარგათ დაინახა, რომ ყაზახებმა ვერაფერი უშველეს,

პირ-იქით, მტრობა და შური დათესეს და ამით თავადიშვილები ისე შეწუხდნენ, რომ თვითონვე სთხოვეს ეკზეკუციის ახსნა.

ლალის მიცემის დროც დადგა და როგორ ჩაივლის ეს საქმე კახეთში, ამასაც მალე დავინახავთ.

კახელი გლეხი.

ქიზიყი

14 ივლისს მოკლეს სოფ. ჯუგაანის მამასახლისი გიგა ალადაშვილი. მკვლელი მიიმალა. ამბობენ, მამასახლისი იმიტომ მოკლეს, რომ ჯაშუში იყო. რამდენჯერმე მიუგზავნიათ მასთან ამორჩეულები გასაფრთხილებლათ — ჩამოგვეცალე, ნუ გვიშლი ხელს, ნუ გვაბეზღებ, თორემ წუთი სოფელს გამოგასალმებთო. მაგრამ, როგორცა სჩანს, იმას თავისი ხელობა არ მოუშლია და აკი გამოასალმეს კიდევ წუთი სოფელს. ხუთი ძმა ზედელაშვილები დღემდის იმის წყალობითა სხედან სატუსალოში.

სოფ. ქოტორის კალოებზე ვილაცხვებმა გლეხს ჯანგულაშვილს გადაუწვეს საბძელი და სარჩო საბადებელი. საქმე ასე ყოფილა თურმე: როდესაც ჯანგულაშვილს მკა გაუთავებია და ძნები სრულიად ამოუტანია ქოტორის კალოებზე (ამბობენ 225 ათეული იყო) და დაუწყვია საბძელში, საღამოთი ვილაცა უცნობი შეპარულა საბძელში, შიგ შუაგულ ძნებში ჩაუსხავს ნავთი, მიუცია ცეცხლი და მიმალულა.

ხმა დადის, იმიტომ გადაუწვეს ჯანგულაშვილს სარჩო-საბადებელი, რომ მან თავადიშვილების მამული აიღო იჯარით და იმის წყალობით სოფელი დარჩა უმამულოთო. თურმე სოფელს უნდოდა ეს მამულები, ეხვეწებოდა კიდევ, მაგრამ რეაქციის იმედებით გამხნევებულმა ჯანგულაშვილმა არამც თუ არ შეიწყნარა თხოვნა გლეხებისა, პირიქით, ორჯერ მეტი მისცა მემამულეს და დაიტოვა ბურთი და მოედანი.

20 ივლისს, საღამო ჟამზე რევოლვერით მოკლეს ბ.კორდანოვის ნოქარი გეურქა ფარსადანოვი. მკვლელი მიიმალა. მიზეზი, როგორც ამბობენ, ჯაშუშობა და მოღალატობა იყო ნოქართა გაფიცვის დროს, რომელიც აქ მოხდა ამ ორი კვირის წინად. რამდენჯერმე გაუფ-

თხილებიან თურმე, ნუ გვღალატობ, ჯაშუშობას თავი დაანებეო, მაგრამ, როგორც ამბობენ, ის ყველას მასხარად იგდებდა და მკვლევრს ერიდებოდა.

21 ივლისს გაცარცვეს სიღნაღის ფოსტა ქ. ტფილისიდან სიღნაღში მიმავალი. მოკლეს ფოსტალიონი, ერთი „სტრაჟნიკი“ ლოლადე და ორიც დასჯრეს. სოფ. ყანდაურში დღესვე ჩააყენეს დრაგუნები ეკზეკუციად. ფულად წაუღიათ სამი ათასი ხუთასი მანეთი და სხვა ქაღალდები.

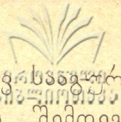
მიწის საკითხი ქიზიყში სრულიად არ არის მოწესრიგებული. ამის გამო ხშირია უსიამოვნება გლეხებში, განსაკუთრებით ასეთი საკითხი გამწვავებულაა ქიზიყის თერთმეტ სოფლის საზოგადოებაში, რომლებიც ძლიერ გამოურკვეველ მდგომარეობაში არიან და დღესაც არ იციან თავიანთი ადგილების რაოდენობა. ამ საქმის გამოსარკვევად ამ ბოლო დროს კავკასიის უმაღლეს მთავრობასაც მიუქცევია ყურადღება და, სხვათა შორის, ამას წინად მოწვეულ სხდომაზე ერთ დიდ მოხელეს უთქვამს: „ერთად ერთი მწვავე გარდასაწყეტი საკითხი მთელ ტფილისის გუბერნიაში არის მიწების მოწესრიგების საქმე ქიზიყის სოფლებში“. ეხლა როგორც ნამდვილ ცნობებიდან შევიტყვე, ეს საკითხი ამ ნაირადაა დაყენებული მთავრობის კანცელარიებში: 1892 წლებიდან ამ სოფლის გლეხთა შორის უთანხმოება იზდებოდა. ამ ხნის განმავლობაში მთავრობა გზავნიდა ადგილობრივ მიწის მზომლებს და მოხელეებს, რომლებიც დროებით ამყარებდნენ მშვიდობიანობას საბოლოოდ საქმის გათავება კი დღემდის ფიქრდაც არავის მოსვლია. მაგრამ ამ უკანასკნელ წლებში დიდი არეულობა გამოუწვევია ამ საქმეს გლეხებში. საქმე იქამდის მისულა, რომ შეტაკება მომხდარა და რამდენიმე გლეხი და პოლიციელი უმსხვერპლია ამ შეტაკებას. ჯარიც ჩარეულა საქმეში მშვიდობიანობის აღსადგენათ და გლეხებიც დროებით მიჩუმებულან. ყველა ამისთანა უსიამოვნო ამბები მომხდარა ისევ მთავრობის მოხელეების დაუდევრობით; საზოგადოდ მთელ ამიერკავკასიაში და ქიზიყის სოფლებშიც არაა გამორ-

კვეული მიწების რაოდენობა, არაა პლანებზე გადაღებული სახელმწიფო და კერძო მემამულეთა სახნავ-სათესი და საბალახო ადგილები. ყველა ამას მოყვა სახელმწიფო და საერობო გარდასახადების უსამართლოდ გაწერა გლეხებზე. ამას ისინი უფრო მეტად გაუბრაზებია და საქმეც უარესად გამწვავებულა. რომ მშვიდობიანად გათავებულაყო ეს საქმე, 1905 წლის განმავლობაში იქაურმა მომრიგებელმა შუამავალმა თავადმა ჯორჯაძემ სოფლების არჩეული დებუტატები ჩამოიყვანა ორჯერ ნამესტნიკთან. დებუტატებმა პირადად აუხსნეს ნამესტნიკს ქიზიყელების გაქირვებული მდგომარეობა და დახმარება სთხოვეს. ამის შემდეგ ნამესტნიკის ბრძანებით შესდგა კომისია ქიზიყის მოხელეებისგან, მაგრამ კომისიამაც ვერა გააწყო რა. ამის შემდეგ ისევ შუამავალმა ჯორჯაძემ გუბერნატორის თხოვნით შეპყრიბა დაწვრილებით სტატისტიკური ცნობები ქიზიყის გლეხების შესახებ და ვრცელი მოხსენება წარუდგინა უმაღლეს მთავრობას. რადგან მოსალოდნელი იყო, რომ ეს საქმე უფრო გამწვავდებოდა, ამიტომ ამ ერთი თვის წინად მთავრობამ გადაწყვიტა გაგზავნოს სოფლებში მიწების მომწესრიგებელი კომისია, რომელიც უნდა შესდგეს მიწის მზომლებისა და ტეხნიკოსებისგან. ამათ დაწვრილებით და სისწორით უნდა გაზომინ სახნავ-სათესი და საბალახო ადგილები ქიზიყის სოფლებისა, რომ შემდეგ მიწების რაოდენობით იქმნას გაწერილი გლეხებზე ყოველნაირი სახელმწიფო გარდასახადი.

გ უ რ ი ა

24 ივლისი. ერთი კვირა იქნება, რაც ოზურგეთის ნოქრები და სამიკიტნო-რესტორანების მოსამსახურენი გაიფიცენ. სანამ გაიფიცებოდნენ, თავიანთი მოთხოვნილებანი წარუდგინეს ვაქრებს. თხოულობდნენ: კვირაობით სრულ დასვენებას, საქმლის და ბინის გაუმჯობესობას, დუქნების დილით 6 საათზე გაღებას და საღამოს 7 საათზე დაკეტას, ნოქრების მიღება და დათხოვნა თვით ნოქრების საქმე იყოს, სამიკიტნო და რესტორანი კვირაობით მხოლოდ მორიგეობით თითო-თითო იღებოდეს და სხ. ვაქრებმა არ დააკმაყოფილეს ნოქრები.

ყ ვ ი რ ი ლ ა

8 ივლისს გაიფიცა ადგილობრივი სახალხო ქარხნის 50 მუშამდე. წარადგინეს შემდეგი მოთხოვნილებანი:

9 საათის სამუშაო დღე; ნარდათ მუშაობა და თვიურად მუშის დაქირავება ამიერიდან მოსპობილ იქმნას; მუშები უნდა დაქირავებულ იქნან დღიურად; ქირა: ტალახის მომზეღს დღეში 1 მ. 20 კაპ., აგურის მომკრელს 1 მ. 40 კაპ., ქარხანაში ჩამწყობს და ამომწყობს 1 მ. 20 კაპ., და გამომწვავს დღელამეში 2 მ. 40 კაპ.; მუშების მიღება და დათხოვნა მუშების საქმე უნდა იყოს და სხვ.

11 ივლისს საქარის სანერგის მუშები გავიდნენ სამუშაოდ. მუშები დაუკმაყოფილებიათ.

ზ ა ნ ა თ ი (სამეგრელო).

ამას წინად გვეწვივნენ დრაგუნები (ცხენოსანი სალდათები) და კაზაკები თავიანთ უფროსებით. სტუმრები დაბინავდნენ ივანე ძაძამიას სახლში, მოითხოვეს წითელი რაზმელები, ასის თავები და ათასის თავები. დაასახელეს კიდევ ალექსი ძაძამია, ყირიმა ქანდარია, კოლია გუნია და შმაგი ქობალავა. ჯარის უფროსმა უბრძანა მამასახლისს, დაუყოვნებლივ შეეკრიბა საზოგადოება. შეკრებილ ხალხს ჯარის უფროსმა უბრძანა, 24 საათის განმავლობაში წარმოადგინეთ წითელი რაზმელები, წინააღმდეგ შემთხვევაში დაწვა-აწიოკება არ აგცილდებათო. ამავე დღეს ჯაშუშების დასმენით დაიქირეს ოთხი კაცი: დავითი და პეტრე გუნეები, ბაკურა ქანდარია და პახვალა ქობულავა. ესენი აბაშის სატუსაღოში დაატუსაღეს. შვიდის დღის შემდეგ გაანთავისუფლეს.

სოფ. მანდიკორი (ქუთაისის მაზრა)

დადგა თუ არა რეაქცია, ჩვენმა მამასახლისებმაც გამოჰყვეს თავი, გადაიკიდეს თავიანთი ჯაკვები, რომლებსაც ასე გულმოდგინედ მალავდნენ დღემდის სახლში შიშით, და ხელი მოჰყვეს თავიანთ სამარცხვინო საქმეს. ველარ ახსენებთ მათთან ვერც ხალხს, ვერც ახალ თაობას და ვერც თავისუფლებას. „ხალხი ვინაა, — გაიძახიან ეს ვაყბატონები, — ხალხი თხის ჯოგია, მას უფროსი ექირვება და ეს უფროსი აქ ჩვენა ვართ და მერე „პრისტაფი“, „ვეზნაჩა-

ლიკი“ და სხვანიო. დიად, ისევ ძველებურად გაითარეშეს ამ ვაჟბატონებმა. ამ დღეში ჩვენს სოფელში მამასახლისმა ბაკურაძემ ერთ გლესს — კუბლაწვილს სახელმწიფო გადასახადებში გაუყიდა ოთხი თოხი, ორი ცული, ერთი სპილენძის ქვაბი, სპილენძის ტაშტი და ერთი ხერხი. ამ ვაჟბატონმა ნარბევის გაყიდვა ახლო-მახლო სოფლებში რომ ვერ მოახერხა, საღლაც სხვაგან გაასალა საცოდავი გლესის ავლა დიდება.

„ბრძანებას ვასრულებთო“, — გაიმართლებენ თავს ეს ვაჟბატონი და ძმანი მისნი ღ ალარ დაგიდევენ, რომ არის ისეთი ბრძანებაც, რომელის აუსრულობა უფრო სამართლიანია, ვიდრე მისი ასრულება.

ვალენტინო ბუზა.

მკვლევლობა

ცხინვალში მოუკლავთ ორი შეძლებული კაცი: ვასილ შერმაზანოვი და ისაკა მელიქოვი და მძიმედ დაუტკრიათ მიხეილ ყულიჯანოვი. სამივესთვის რევოლვერი უსროლიათ რამდენჯერმე.

რ უ ს ე თ ი

გლესების მოძრაობა

გლესების მოძრაობა არა სცხრება. საქმე ის არის, რომ გლესების მოძრაობის გაძლიერებას ეველგან თვით ზოლიცა უწყობს ხელს. აქ, სადაც მოძრაობა მშვიდობიანად დაიწყო, გაცოფიანებულმა ზოლიცამ თავის სისტეიის ზომებით მოთმინებიდან გამოიყვანა გლესობა და წვა-დაგვა დაწვებინა. სლონიმსკის მზრებაში, მაგალითად, სულ მშვიდობიანად დაიწყო საქმე, მაგრამ ესლად ამოკიდებულეს ძალზე გამწვავდა. მოძრაობა ავლისის შუა რიცხვებში უბრალო გაფიქრებით დაწვებულა. ზოლიციის სისტეიმა ზომებმა, რომლის მსხვერზლადაც ხშირად უღანძურლო ხალხი სდებოდა, სოფლებნი ადღევს და ზარდაზირი ბრძოლად დაიწვეს. ესლად შემამულეების ტყეებს ჭკაფავენ, ძნას სწავვენ და სახლებს ანადგურებენ. თუმცა ეველგან დამტყუელი რაზმები გაიგზავნა, მაგრამ საქმეს მანტ ვერაფერი ეშველა: მოძრაობა ისევ ძლიერდება. სახელმწიფო სთათბირის დათხროვის ამბავი ამ მზრებაში ჯერ არ მისულა. თქვობენ, რომ გლე-

სებში, რომელნიც მთელს თავის ამკვლევობას თბირაზე ამყარებდენ, მისი დათხროვის ისეთი უკმაყოფილებას გამოაწვევს, რომ მოძრაობას ველარაფერი შეახერხებს.

— სრატოვის გუბერნიის ბალაშოვის მზრება 11 ავლისს გლესებმა ვაჭარს მ. დ. შიაკოვს მოსვალა სრულად გაუნადგურეს. ამ ფაშად კი ნოვოსიბერის საეროო გამგების წევრის მამულს აკლებენ. ბალაშოვის რაზმის სოფელ ინასიკვის, ტერნიკვის და მიხაილოვკის გლესებმა შემამულეებს ორას ფუთზე მეტი ხრობალი წართვეს, შიაკოვ ეველავიერი, სახლის მოწყობილებას კი აფუტებენ. შემამულენი ქალაქებში გარბიან. ამათ აქამდის ჯარის იმედი ჭკონდათ, მაგრამ ესლად ეს იმედიც აღარა აქეთ, რადგან რამდენსამე ადგილას კაზაკებს სრულაზე უარი განუცხადებიათ. სახელმწ. სთათბირის დათხროვამ ძალიან დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა გლესებზე: „ესლად რადან უნდა უცადოთ, წავიდეთ, შემამულეები გავრკეოთ და მამულს ძალით დავეზატონოთო“, ამბობენ გლესები.

— ვოლგის იქითა მზრეს დიდი საადგილ მამულა მოძრაობა დაწვებულა. მთელი ჯარი დამშეულ გლესებისა მისჭრია შემამულეების კარგზნავს, აკაფონავს და სხვათ და ხრობალი და ფული წართმევიათ. დერჯანის შიდაშობებში ასეთივე ამბები სდება. ნოვოუსენსკის და შლოტოვსენსკი გლესები რკინის გზის სადგურებში შიდაან, მატარებლებს იტყურენ და ზოკრავსკის სახლისკენ მიემგზავრებიან. ოსინოვადან დებეშით იუწებებიან, რომ ორი სთას გლესს ოფინიკოვის ქარხნის მუშებაც მიემხრენო.

ვინ რითი ცხოვრობს

(გადმოღებულია)

2. მუშა და მეფაბრიკე.

ეოველი მუშა, რომელსაც არა აქვს არც ფული, არც იარაღი, არც სახელახრო, არც შიწა, იძულებულია გაიდოს თავისი თავი, დაქირავოს ვისმე. ადრე თუ გვიან ის ჭბოვებს თავის მეადველს მექარხნეს თუ შემამულეს.

რისთვის ვიდულდობენ მუშას? მექარხნემ შიბრალად და უნდა დაეხმაროს გაჭირვებულ კაცს? სრულადაც არა! მექარხნე ვიდულდობს მუშას იმიტომ, რომ მუშას მუშაობა შეუძლია. მუშას

დაქირავების დროს მექარხნე მხლელად იმის თქმის, რომ მუშა დონიერი და მარჯვე იყოს. მის სჭირია სამუშაო ძალა, და მის ვიდუღობს. მაგრამ ახლა ვიკითხოთ, რამდენს იხდის მექარხნე თუ შემამულე მუშის ძალაში? საზოგადოთ ჩვენ ვიცით უკვე, თუ რა ღირს მაგალითად სტაქანი, კალათი, სტოლი, ჩექმა. ყოველი საქონელი ღირს იმდენი, რამდენი შრომაც არის გაწეული მის მოსამზადებლად. ვსთქვათ, რომ სტაქანის გაკეთებას მოუწდა ნახევარი საათი დრო, სტოლის გაკეთებას 10 საათი, ჩექმების შეკვრას—30 ს. ვსთქვათ ასევე, რომ ჩვენში ერთი საათის მუშაობა ღირს 10 კაპ. ახლა ადგილი გამოვანგარიშებუდა, თუ რა ღირს სტაქანი. სტაქანის გაკეთებას მოუწდა ნახევარი საათი, მაშ ის ღირს 5 კაპ. სტოლის გაკეთებას მოუწდა 10 ს., მაშ ის ღირს 1 მან. და რაკი ჩექმის შეკვრას დასჭირდა 30 საათი, ჩექმა ეღირება 3 მან.

მაგრამ როგორ უნდა გამოვანგარიშოთ, თუ რა ღირს ადამიანის შრომა, ძალა? ვსთქვათ რომ მუშის ძალა ვიყიდეთ ერთი დღით და მუშამ რომ თავისი თავი ირჩინოს, იცხოვროს და იმუშავოს, მის სჭირია დღეში ხარჯად 60 კაპ. (საჭმელი, ტანისმოსო, ბანა და სხ.), რომ გაწეული ძალა ისევე უკან დაიბრუნოს. ამკარაა, რომ მუშის ძალა დღეში ღირს 60 კაპ. მუშისთვის, მის შესახად სჭირია 6 საათის მუშაობა (საათის მუშაობა ხომ 10 კაპ. ღირს).

მეთვარყვე კარგად იცის, რომ სამუშაო ძალა ღირს 6 საათის მუშაობა, იმდენი, რამდენიც ღირს 12 სტაქანი და ამიტომ აძლევს მუშის მის ძალაში იმდენს, რამდენიც ღირს 60 კაპეიკიანი საქონელი. მაშასადამე მუშა ღებულობს თავის სამუშაო ძალის ფასად იმდენს, რამდენიც სჭირია იმისთვის, რომ შიმშილით არ მოკვდეს.

ახლა ისევე დაგუბრუნდეთ ჩვენს საკანს: რატომ ვიდუღობს მექარხნე, მეთვარყვე ან შემამულე მუშის ძალას? თუ რისთვის ვიდის მუშა თანის ძალას, ეს ცხადია: გაჭირვებუდა, შიმშილი აწუხებს, შიმშილზე უარესი კი არაფერი არა დედაშიწახე.

მაშ რატომ ვიდუღობს მექარხნე მუშის ძალას? თავის შესაქცევად? არა. მაშ რისთვის? იმისთვის, რომ იფუცი მთავოს.

ავადობა საქმის გასაცნობათ მაგალითი. ვსთქვათ, რომ ვინმე შეძლებულმა კაცმა გახსნა ბაშის სა-

რთავი (სასტავი) ფაბრიკა. იედა 1400 მან. მანქანაბა, მანქანაში გადაიხდა 80 მან., 24 მანეთიც დახარჯა სხვა და სხვა მოწყობილობაში და დაიწყო მუშაობა. როგორ გგონიათ, რისთვის გახსნა მეთვარყვე ეს ფაბრიკა? უეჭველია იმისთვის, რომ ნართავი (სასტავი) გაუიდას უფრო მეტს ფასად, ვიდრე მის უღირს ბაშის, მანქანა და სხვა მოწყობილობა. ამ ნართავს არ გაუიდას 1504 მან., რაც გადაუხდა თვითონ (ბაშის 1400 მ., მანქანა 80, სხვა — 24 მან.), არამედ მოთხოვს მეტს, ვსთქვათ 2000 მან. მაგრამ მოთხოვა ადვილია. საქმე ისაა, მისცემენ ამაღენ ფულს? ასეთი სასწაული რომ მოხდეს, მანქანამ თვითონ თავის თავად იმუშავოს და აღარ დასჭირდეს მუშა ხელი, მაშინ მეთვარყვე რომ მეთვარყვის ვაჭარს დაედა 2000 მან. მოთხოვოს, ვაჭარი ეტყვის მეთვარყვეს: შენ დაედა 1400 მან. ბაშისა, 80 მან. მანქანა და 24 მან. კიდევ სხვა ხარჯი, სულ 1504 მან. და მეტს არც მე მოგცემ შენს დაედაში. მეტი არ ღირს.

არა ვიცით, მოეწონებოდა თუ არ მეთვარყვეს ასეთი მსახური. ვიცით მხოლოდ ის, რომ მანქანას ჯერჯერობით თავისთავად მუშაობა არ შეუძლია; მეთვარყვის საუბედუროდ მანქანას სჭირია მუშა, ისე მანქანა ვერ იმუშავებს. ეს კარგად ესმის მეთვარყვეს და ამიტომ ქარაობს მუშებს. ვსთქვათ, დაიქირავა 100 მუშა, თითო სამსამ ახაზად. მუშა, რომელიც ღებულობს დღეში 60 კაპ. სწამენდს ბაშის, ართავს, სრულეებს სხვა სამუშაოს, მუშაობს, ეწვეს შრომის დაფის დასასრთავად (დასასტავად).

ზირველ საათის მუშაობის შემდეგ მუშამ დახარჯა ერთი საათის შრომა ახე მიუმაცა ბაშის ფასს 10 კაპ. (თუ საათი მუშაობს ღირს 10 კაპ.), მეორე საათის შემდეგ დახარჯა 2 საათის შრომა და მიუმაცა ფასს 20 კაპ., მესამე საათის შემდეგ დახარჯა სამი საათის შრომა და მიუმაცა ფასს 30 კაპ. ექვსი საათის შემდეგ კი მუშამ საქონელის ფასს მიუმაცა 60 კაპ. სწორედ იმდენი, რამდენიც მეთვარყვემ მისცა მის დღიურ ქირად. მაშასადამე ექვსი საათის მუშაობის შემდეგ მუშამ მთლად გადაიხდა ის, რაც მიიღო მეთვარყვისგან. ასე მუშაობს მუშა მთელი კვირის განმავლობაში, რის შემდეგ მეთვარყვეს მიაქვს დაედა ბაზარში გასყიდათ და უნდა აიღოს 2000 მან.

— რამდენი გინდა? 2000 მან.? ეკითხება

ვაჭარი: ეს ძალიან ბევრია. შენ გვინდა, რომ შენი ძაფი 2000 მან. ღირს. აბა, ვაინგარიშით: ბამბა—1400 მან., მანქანა 80 მან., სხვა სარჯი 24 მან., მუშების ქირა 360 მან., (თუ დღეში 100 მუშა მუშაობდა, ექვს დღეში მათი ქირა $600 \times 60 = 360$ მან.) სულ 1864 მან. მამ შემიძლია მოგვე ძაფში 1864 მან. და ამასვე ერთ კაპეიასვე ვერ მოგიძატებ. — როგორ? ამბობს მეფაბრაკე: მე არაფერი არ უნდა მოგიგო? თვითონ დახსარჯე 1864 მან., ჩემი შემოსავალი სადღას? რისთვის-და გავხსენი ფაბრაკა?

მართლაც, მეფაბრაკეს არავითარი შემოსავალი არ ექნებოდა, რომ ერთი ხერხი არ მოეგონებოდა და არ ამუშავებდეს მუშებს ექვს საათზე მეტს.

მაგრამ მუშებია იტყვიან: რატომ უნდა ვამუშაოთ მეტი ექვსი საათის განმავლობაში ჩვენის მუშაობით გადავიხადეთ ის, რაც მივიღეთ თქვენგან შრომის ფასად. ექვსი საათის მუშაობით შევძლებთ უკვე თქვენს საქონელს 60 კან. ღირებულობა და ამასვე მეტი არც თქვენ მოგიცინათ ჩვენთვის.

მეფაბრაკე უხასურებს მუშებს: მე თქვენა სამუშაო ძალა, შრომა ვიყიდე მთელის ღირებით და არა ექვსი საათით, ამიტომ შემიძლია გამუშაოთ მთელი დღე.

მუშებიც ძალა-უნებურად იმის მაგიერ, რომ წავიდნენ და დაისვენონ, ან თავისთვის ამუშაონ, რჩებიან და ექვსი საათის შემდეგ კიდევ ექვს საათს მუშაობენ.

მეფაბრაკე აძლევს მათ სახლს მასხარას, მუშებია განაგრძობენ მუშაობას, აკეთებენ ძაფს და თითოეული მათგანი უძატებს ბამბას ყოველი საათის შემდეგ 10 კაპეიას ღირებულობას და 6 საათს შემდეგ კი 60 კან. ღირებულობას.

რასაკვირველია, ეს ახალი ღირებულობა, შეძენა არაფრად არ უღირს მეფაბრაკეს, რადგან ბოროტი ექვსი საათის შემდეგ მეფაბრაკეს საათს მუშები მუქთად მუშაობენ, 100 ასეთი ზღვა ექვსი დღის განმავლობაში შესძენს ჩვენს მეფაბრაკეს 360 მანეთს.

ახლა რომ ბასარში გაიტანოს მეფაბრაკემ ძაფი, რას მისცემენ? უკველია იმავე 1864 მანეთს, რადგან ძაფშია დახარჯული 1400 მან. ბამბა, 80 მან. მანქანა, 24 მან. სხვა სარჯი და 40 მან. სამუშაო ძალა — მუშების შრომა.

ახლა მეფაბრაკე საიმფნებით გაყიდის ძაფს. ეფასში, რადგან მას ძაფი 1864 მან. კი არ უღირს,

რადგან მხოლოდ 1504 მან., რადგან 360 მანეთის შრომა მუქთად აქვს. ახლა ის უკველიად მოიგებს. აბა, ვაინგარიშით მთლად. მეფაბრაკემ ექვსი დღის განმავლობაში დახარჯა 2800 მან. ბამბა (1400 მანეთის ბამბა დახარჯებოდა, მუშები რამ მხოლოდ ექვს საათს მუშაობდნენ დღეში), მანქანასვე ორჯერ მეტი დახარჯა — 160 მან. (რადგან დღეში მუშაობა 12 საათის და არა ექვსი საათის განმავლობაშია), სხვა სარჯიც მეტი ექნება — 48 მან., მუშების ქირა—360 მან. სულ დახარჯა 3368 მან. ძაფს კი გაყიდის 3728 მან. (ბოროტი ექვსი საათის განმავლობაში დამზადებულია ძაფი 1864 მან. და მეორე ექვსი საათის განმავლობაში დამზადებულიც — 1864 მან.) მაშასადამე მოგება დაჩნება 360 მან.

საიდან გაჩნდა ეს მოგება? იქიდან, რომ მეფაბრაკემ მუშებს ნახევარი დღე ქირა მისცა და ნახევარი დღე კი მუქთად ამუშავა. მუშებმა ექვსი დღის განმავლობაში მხოლოდ სამი დღის ქირა მიიღეს, სამი დღე კი უფასოდ ამუშავეს მეფაბრაკისთვის და ამით მოგება შესძინეს—ის 360 მან.

ახლა ჩვენთვის აშკარაა, თუ რისთვის ქირაობს მეფაბრაკე მუშებს. იმისთვის ქირაობს, რომ მათი შრომით ფული მოიგოს. მაშასადამე მეფაბრაკე მუშების შრომით ინახავს თავის თავს. ასეა მოწოდებული მთელი ცხოვრება მუშისა. მისი ნახევარი სიტყვით სხვას ეკუთვნის. ამიტომ ვამბობთ, რომ მუშა კაცო დღეს სხვისი ემა და მონაა.

ასეთია მუშის მდგომარეობა არა მარტო ფაბრაკას და ქარხანაში, არამედ უბრალო ზატარას სახელოსნოშიც. სახელოსნოს ზატარანი აძლევს მუშას 6 საათის შრომის ქირას, მაგრამ ამუშავებს 14-15 საათს დღეში, ქირას აძლევს ერთ მანეთს და აკეთებინებს ორი მანეთის და ორი მანეთ ნახევრს საქმეს და ამით იკებს ფულს.

ასე უგლეჯავს გლეხსაც მემამულე. გლეხს მიწა არა აქვს, მიდის მიწის ზატარანი მემამულესთან, მუშაობს მის მიწასვე დილადაც საღამომდის 16 საათის განმავლობაში და რასაც გააკეთებს და მოიგვანს, ნახევარი მისია, ნახევარი მიწის ზატარანისა. ესეც შრომის და ძალღირსის გაყიდვაა და სადაც ასეთი გაყიდვაა, იქ ყოველთვის ინახება მუშა კაცო. აშკარაა, რომ მემამულეც მუშა გლეხის შრომით ინახავს თავს, გლეხის შრომისაგან აქვს მემამულეს შემოსავალი.

წერილი რედაქციის მიმართ

სიკვდილი! ამ სიტყვას მალმალე ვკითხულობთ ხოლმე გაზეთებში. საცა ჩვენს მოთმინებას ბოლო მოელება. ჩვენ, ქარელის რაიონის ასის თავები და ათის თავები ვუცხადებთ ზიზღს უდანაშაულოთ და მხეცურათ მოკლულ ამხანაგის იცა რიჟინაშვილის მკვლელებს, შენ კი, ამხანაგო, გაძლევთ ფიცს, რომ გადაუსადოთ მტარვალებს ერთი ასათ. შენი სახელი დარჩება ჩვენს გულში სამუდამით. დიდება შენ, მებრძოლო ამხანაგო!

ქარელის რაიონის მონღობილებით

• გლეხი ვანო ჭ — მე.

რედაქტორ-გამომცემელი მ. ადამაშვილი.

„გლეხის“ აზნებები პრეზიდენტივთ.

ქ. ქუთაისი: წიგნის მალიზა „კოლხიდა“.

ქ. ბათუმი: ქალაქის საბჭო, პ. გამყრელიძე და ამხან. „ბეორგია“.

სადგური საშური: კასირი გიორგი ჩარხიშვილი.

ჭიათურა: ბ. ბერიძე. ილიკო კაკაბაძე.

უვირილა: წიგნის მალიზა გაჩეჩილაძისა. პლატონ ლეჟავა.

ფოთი: ი. კობრეიძე. ონისიძე ჟვანია. მიხეილ ესაკია.

სამტრედიო: კირილე კობრეიძე.

დიდი-გვირგვინი: ნიკოლოზ სოსელია.

ქ. გორი: მისა აღუშვილი და წიგ. მალ. არჩვაძესი.

ქ. დუშეთი: მღვდ. ტატუნაშვილი. ზაქ. სვიანაიძე.

ქ. თელავი: ივანე პატაშვილი.

ქ. სიღნაღი: გიგო შაიშვილაშვილი.

დ. ზონი: მოსიკო ჭელიძე.

დ. ცხინვალი: ნიკო კასრაქე.

ქ. ოსურგეთი: პარმენ თოთიბაძე, მ. ტულუში და წიგ. მალ. „იმედი“.

ქ. სოხუმი: უსანგი პატარაია და ბ. თედო სახოკია.

ქ. ახალციხე: კოსტანტინე გვარამაძე.

ზუგდიდი: ევგენი პაპაიძე.

ყველა ზემოხსენებულ პირებთან მიიღება ხელის მოწერა გაზეთ „გლეხზე“

დაიბეჭდა და იყიდება ახალი წიგნი **არჩილ ჯორჯაძისა**

კველი და ახალი

ფასი 25 კაპ.

იბეჭდება და მალე გამოვა ახალი წიგნი

საშუალო გლეხებთან

გამოცემა „გლეხისა“

„გლეხის“ კანტორაში იყიდება ახალი წიგნი

გაღასასაღებოს შესახებ

გამოცემა „გლეხისა“. ფასი 3 კ. აგენტ. ღ წიგნების მალაზიებს 20% დაეთმობათ.

ყოველდღიური საზოგადოებო და სალიტერატურო გაზეთია

უ რ ო მ ა

სურათების დამატებით
ფასი გაზეთისა:

კავკასიაში და რუსეთის ყველა ქალაქში გაგზავნით ერთის წლით	7 მან.	საზღვარ-გარედ გაგზავნით ერთის წლით	11 მან.
ერთის თვით	50 კაპ. სურ.	ერთის თვით	1 მან.
დამატებით	80 კ.		

პირველ ივნისიდან წლის დამლევამდე გაზეთი ეღირება 4 მან.

კანტორის ადრესი: ვანქის დიდი ქუჩა, სასადა მარტირუხოვისა.

ი ვ ე რ ი ა

1906 წელს

5 მარტიდან გამოდის ყოველკვირეულ გაზეთად, ზომით ერთიდან ორ თაბახამდის.

ფასი გაზეთისა წლის დამლევამდის ტფილისისა და ტფილისის გარედ გაგზავნით 3 მან., 5 თვით — 2 მანეთა

„ივერიის“ შარშანდელ სელის მომწერთ, რომელთაც ხელმოსაწერი ფული სრულად ჰქონდათ შემოტანილი, დაურიგდებათ დაკლებული პრემიები №№ 5 — 11, რომლებიც უკვე დაბეჭდილია, ხოლო დანარჩენ მე-12 ნომრის მაგიერ გაგზავნებთ ყოველკვირეული „ივერია“ ერთი თვის განმავლობაში.

სქელის მოწერა მიიღება „ივერიის“ რედაქციაში, ერკლანის ქუჩაზე, № 5.

საფოსტო ადრესი: Тифлисъ, Редакция «ИВЕРΙΑ».

სტამბა „ი დ ე ა ლ ი“ (მ. დ. კიკნაძისა)
ნიკოლოზის ქუჩა, მილოვის სახლი № 6.